

κούρεμα

Σάββατο, 25 Μαΐου 2013

Το κούρεμα

Αντιλαμβάνεται, κανείς εύκολα, ότι το κόψιμο των μαλλιών (κουρά) αποτελούσε για τους Βυζαντινούς ηθική μείωση, αν σκεφθεί την [μοναχική κουρά](#), κουρά των μοναχών ως ένδειξη ταπεινώσεως και υποταγής.

Η ποινή αυτή εμφανίζεται (με σαφώς παρεπόμενο χαρακτήρα) στα νομικά εγχειρίδια της μέσης βυζαντινής περιόδου σχεδόν πάντοτε σε συνδυασμό με την ποινή του ραβδισμού ή της μαστιγώσεως (όχι σπάνια και εξορίας επί πλέον), για αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως μία επίταση της ποινής του σωματικού κολασμού (ενδεχομένως και της εξορίας). Κάποτε όμως προβλέπεται και ως αυτοτελής ποινή.

Οι φράσεις «τυπτόμενος και κουρευόμενος εξοριζέσθω», «πομπή και κουρά σοφρονίζέσθω» είναι συχνές στα Βυζαντινά Νομικά κείμενα. Βλ. αναφορές

Η πρώτη πράξη της "τελετής" διαπόμπευσης ήταν λοιπόν το κούρεμα, το οποίο ήταν πολύ μεγάλη προσβολή για τον ένοχο. Το «**κουρεύω**» οι βυζαντινοί το έλεγαν και «**κουράζω**». Είναι συνηθισμένη η φράση: «**τον τάδε εκούρασαν μοναχόν**» *. Η διαπόμπευση εκτός από εξευτελιστική διαδικασία ήταν και ιδιαίτερα κοπιώδης γιατί τον τιμωρημένο, κατά τη διάρκεια της "τελετής", τον χτυπούσαν κιάλας. Από τότε το «κουράζω» έγινε συνώνυμο του «καταπονώ». Από κει βγαίνουν και οι φράσεις «**Άντε να κουρεύεσαι**» ή «**Αστον να κουρεύεται**» που σημαίνουν ότι κάποιος είναι τόσο αχρείος ώστε του αξίζει το κούρεμα (δηλ. η διαπόμπευση). Ο τιμωρημένος γινόταν σαν "**κουρέμενο γίδι**" ή "**κουρόγιδιο**" που αργότερα μετατράπηκε σε κορο(γ)ιδιο και μετα σε "**κοροΐδο**". Συνώνυμο είναι και το επτασησιακό «**μπαίνιο τη ρούγας**»(εμπαιγμος του δρόμου).

Βλ. και [κουράζομαι](#) στα ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Από επιδραση του κουρογιδου κοροιδου, ο καρπος της ροδιας: το ροιδι, μον ροιδι και ροϊδο, οδηγησε στη φραση **τα κανω ροϊδο** που σημεινει οδηγω τα πραγματα σε ασχημο σημειο, τα θαλασσωνω τα κανω μούσκεμα. Θυμηθειτε την συνηθεια να σπαζουμε ένα ροδι την πρωτοχρονια για γουρι. Οι σποροι του ροδιου σκορπιζονται παντου και βγαζουν ένα κοκκινο ζουμι που λεκιαζει. Γουρι για τον οικοδεσποτη και μπελας για την οικοδεσποινα που πρεπει να τα μαζεψει.

Φρασεολογια

ἵνα προκηρυχθῆ καὶ στερχθῆ, γυναῖκα μὴ ἐπιρρίπτειν αὐτῆς τὴν τιμὴν, καὶ μᾶλλον παρθένον, τῷ βουλομένῳ· ἀλλ' εἰ θιάσεται τις ἐν ἔρημίᾳ αὐτήν, ἐκδικεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους δοκεῖ· εἰ δὲ ἐκδῶ ἑαυτὴν ἀδιάστως, κουρά καὶ πομπῆ σωφρονίζεσθαι καὶ μηδὲ τῷ φθορεῖ κατ' ἄμφω προσῆ τὸ ἀζήμιον, ἀλλὰ καὶ μάλα ἀποπληροῦν τῷ δημοσίῳ τὸ ἔγνομον.

Και αλλού

Ὁ παρθένω κόρη μιγνύμενος, ἐκείνης μὲν προαιρέσει, ἀγνοούντων δὲ τῶν γονέων, τῆς πράξεως διαγινωσκομένης, εἰ μὲν θέλει λαθεῖν αὐτὴν εἰς γυναῖκα, καὶ συναينوῦσι καὶ οἱ γονεῖς, γινέσθω τὸ συνάλλαγμα· εἰ δὲ τοῦ ἐνὸς προσώπου οἱ γονεῖς τοῦτο οὐ καταδέχονται, εἰ μὲν εὐπορὸς ἔστιν ὁ φθορεὺς, τῆ φθαρείᾳ κόρη διδότη λίτραν μίαν χρυσοῦ· εἰ δὲ ἐνδεὴς, τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ· εἰ δὲ πικτελῶς ἄπορος, τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω 2).

Ράλλη -Ποτλή - Συνταγμα τομ . Στ σελ. 202

Κριτική κουρά (Περίπτωση Σαμψών)

Η πρόληψη ότι το μαλλί είναι η δύναμη του ανθρώπου, επιζεί στο μύθο του **κριτή** του Ισραήλ Σαμψών. Πέραν του εξευτελισμού το κούρεμα συντελούσε στην απώλεια της τεράστιας σωματικής ρώμης του κ. Σαμψών. Η Φιλισταία Δαλιδα, ως Μάτα Χάρι της εποχής, τον εγνώρισε*, τον ξεπάτωσε και στο τέλος της νύχτας τον εκούρεψε και τον κατέδωσε. Όμως οι Φιλιισταίοι δεν τον κουρεύανε συχνά. Όταν το κουρόγιο ο Σαμψών ξαναεγίνε μαλλιαρός τους ξεπάτωσε όλους γκρεμίζοντας το Ναό όπου τον είχαν και τον διαπόμευαν. Σπρώχνει ο Σαμψών τις κολώνες, γκρεμίζει το Ναο ανακράζοντας "αποθανέτω η ψυχή** μου μετά των αλλοφύλλων". Άρα οι φράση **τρίχες** = ασημαντότητες δεν ίσχυε για τον μακαρίτη και άψυχο κ. Σαμψών.

*) Στη βιβλική ορολογία γνωρίζω = συνουσιάζομαι
 **) Εκείνη την εποχή φαίνεται ότι είχαν άλλη αντίληψη περί αθανασίας της ψυχής. Ο Σαμψών αν και μαλλιαρός μιλούσε στην καθαρεύουσα.

Η βιβλική κουρά

εν τη ημερα εκεινη ξυρησει κυριος τω ξυρω τω μεγαλω και μεμεθυσμενω ο εστιν περαν του ποταμου βασιλεως ασσυριων την κεφαλην και τας τριχας των ποδων και τον πωγωνα αφελει

Ησαίας, 7:20

και ηλθοσαν ανδρες απο Συχημ και απο Σαλημ και απο Σαμαρειας ογδοηκοντα

ανδρες εξυρημενοι πωγωνας και διερρηγμενοι τα ιματια και κοπτομενοι και
μαναα και λιβανος εν χερσιν αυτων του εισενεγκειν εις οικον Κυριου .

Ιερεμίας, 48:5

Η δουλική κουρά

'Ανδραποδώδεις: δουλοπρεπεῖς, δουλογνώμονας. και 'Ανδραποδώδης θρίξ, ἐπὶ τῶν ἡλιθίων. Πλάτων φησὶν ἔχων τὰς ἀνδραποδώδεις ἐπὶ τῆς ψυχῆς τρίχας ὑπὸ ἀμουσίας. 'Ανδραποδώδη τρίχα: τὴν τῶν ἀνδραπόδων ἰδίως κουράν, ἣν ἀπελευθερωθέντες ἠλλάσσον 'Αθήνησιν αἱ δοῦλαι τε και δούλοι.

Σουίδα λεξικον

Η πενθιμος κουρά

Στην Οδυσσεια βρισκουμε την πρωτη μαρτυρία κουράς εις ένδειξη πένθους.
νεμεσσωμαι γε μεν ουδεν κλαιειν ος κε θανησι βροτων και ποτμον επισπη.
τουτο νυ και γερας οϊον οιζυροϊσι βροτοϊσιν, **κειρασθαι τε κομην** βαλεειν
τ' απο δακρυ παρειων.

Κακό κι εγώ δεν το 'χω να κλαίμε εκείνον που μας πέθανε και πάει στον Κάτω Κόσμο.
Ποια άλλη τιμή χαίρονται οι δύστυχοι θνητοί στον Άδη κάτω, εξόν απ' των μαλλιών
το κόψιμο και τ' ανακαλητά μας;

Ομηρου Οδύσσεια 4. 198

Η μοναχική κουρά

Δεν σημαίνει το να κουρεύεις μόνος σου τα μαλλιά σου, άλλα την ένταξη σε κάποιο μοναχικό
τάγμα ή μονή. Το κούρεμα είχε συμβολικό χαρακτήρα. Σήμαινε την ενότητα και την ομογένεια
του μοναχικου τάγματος. Ενας άνθρωπος όταν είναι κουρεμένος γουλί είναι ομοιος με τους ίδια
κουρεμένους συναδέλφους του.

Βλ. Tonsura

Λέγεται έτσι και η τελετή της Καθολικής Εκκλησίας, με την οποία ο επίσκοπος εισάγει ένα
πρόσωπο στις ταξεις του κλήρου, κόβοντας ένα μέρος από τα μαλλιά.

ΦΡ. **Ο Χ εκάρη μοναχός.**

Screen clipping taken: 27/6/2013 6:51 πμ

παρὰ τοῦ τιμιωτάτου ἀρχιδιακόνου καὶ σακελλίου τῆς καθ' ἡμᾶς ἀ-
γιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀγαπητοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ τῆς
ἡμῶν μετριότητος, κῦρ Μιχαήλ τοῦ Καβάσιλα, ὥστε τοῖς κοσμικοῖς
ἐνστρέφεσθαι, ὡς μὴ λυσιτελοῦν αὐτῷ τοῦτο, κάντεῦθεν ἀπεκάρη κατὰ
μοναχοὺς ἐν τῇ κατὰ τὴν θεοδόξαστον Κωνσταντινούπολιν σεβασμῖα
τῆς Περιβλέπτου μονῆ, ἐν ἧ' δὴ καὶ κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος τὴν ἱερα-
τικὴν καὶ αὐτὸς ἐξεπλήρου ὑπηρεσίαν.

Acta et Diplomata Graeca Medii Aevi Sacra et Profana επεξεργασία από Franz Miklosich, Josef Müller

Περισσότερα στο λημμα [ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ](#) του «[ΒΡΕ ΖΩΟΝ!](#)»

Η μακρά κομη

Ορισμένα μοναχικά ταγματα κανουν ακριβως το αντιθετο της μοναχικης κουρας: αφηνουν μακρυα μαλλια. Οι ορθοδοξοι μοναχοι υφιστανται μια αρχικη συμβολικη κουρα και μετα αφηνουν μακρυα μαλλια.

Το συνηθειο αυτο ειχαν και οι εβραιοι ναζιρ.

Ο ναζιρ επρεπε «να αποδεικνυεται αγιος αφηνοντας τα μαλλια του κεφαλιου του να μακραινουν», κάτι που χρησιμευε ως διακριτικον της ιδιοτητας του. Η ιδια εβραιική λέξη ναζιρ χρησιμοποιούνταν για τα “ακλάδευτα” κλήματα κατά τη διάρκεια των ιερών σαββατιαίων ετών και των Ιωβηλαίων.

Η ενταξιακή κουρά

Κουρεμα συμβολικου χαρακτηρα κατά την ενταξη ενός σε καποιο ιπποτικο ή στρατιωτικο ταγμα η σε σχολή.

Οι ιπποτες όταν εχριντο ενασσοενοι σε καποιο ιπποτικο ταγμα εκουρευοντο σε ειδικες τελετες

Περισσότερα στο λημμα «Η σφαλιάρα του Ιππότη»

Για τους μαθητες επεβαλλετο μεχρις εσχατων η κουρά **έν χρῶ** που αποσκοπούσε στην ισοπεδωση της προσωπικοτητας και την ομοιογένεια. Η ταση της ομοιογενους μεφάνισης διαπιστώνεται και στις στολές (uniform = ενιαια μορφή). Στα μαθητικα ηλικια ,στις ποδιες, τα ράσα κλπ.

Η σοφρωνιστική κουρά έν χρῶ*

Κουτσαβάκης: Αολωμενο ζωνάρι για καβγά, μισοφορεμενο σακακι, μπεγλέρι, μθτερο παπουτσι και γερτό βαδισμα γιατι τον βαραινει το σιδερικό.

Το κούρεμα **με την ψιλή**** ή σύρριζα χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν ως ποινή, που ανάγει στο ατιμωτικό κούρεμα των συλληφθέντων στο Μεσαίωνα, που γινόταν τελετουργικά και μπροστά σε κοινό ("[μπερλίνα](#)"). Στους νεότερους χρόνους εφαρμόσθηκε ως μέσον διαπόμπευσης και εξευτελισμού. Ειδικότερα στην Ελλάδα, το κούρεμα αυτό αποτέλεσε κατασταλτικό μέσο για τους μάγκες και τους κουτσαβάκηδες.

Με εντολή του διευθυντή της Αστυνομίας Μπαϊρακτάρη, το 1893, έκοβαν σύρριζα τα μαλλιά των κουτσαβάκηδων και τους έσκιζαν και τα μανίκια από τα σακάκια τους. Ιδίως όμως με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου εφαρμόσθηκε η μέθοδος αυτή κυρίως εναντίον των γυναικών που είχαν συνάψει σχέσεις ή συνεργάσθηκαν με μέλη των εχθρικών δυνάμεων κατοχής. Τέτοιες περιπτώσεις διαπόμπευσης με κουρά δωσιλόγων ή προδοτών, που κατέδιδαν τους αντιστασιακούς στον εχθρό, στην Ελλάδα υπήρξαν ελάχιστα, ιδίως γυναικών του υποκόσμου, σε αντίθεση με τη Γαλλία που σχεδόν σε όλες τις πόλεις σημειώθηκε αντιστρόφως ανάλογα μεγάλος αριθμός τέτοιων φαινομένων.

Αλλά και λίγα χρόνια αργότερα, μετά τη λήξη του πολέμου, το 1958 στην Ελλάδα η Βουλή των Ελλήνων ψήφισε τον περιβόητο νόμο, το Νόμο 4000, διά του οποίου η αστυνομία χρησιμοποίησε το κούρεμα αυτό ως μέσο καταστολής για τους νεαρούς ταραχοποιούς της εποχής εκείνης, τους λεγόμενους "τεντιμπόηδες", οι οποίοι έριχναν γιαούρτια ή φρούτα σε περαστικούς (συνήθως γυναίκες) και επιδίδονταν σε βανδαλισμούς. Έτσι στις 3 Σεπτεμβρίου του 1958 οι πρώτοι τέσσερις νεαροί οδηγήθηκαν στην Ασφάλεια όπου οι αστυνομικοί τους κούρεψαν με την ψιλή και στη συνέχεια τους περιέφεραν μπροστά στους εμβρόντητους περαστικούς, με χειροπέδες και με κρεμασμένη στο λαιμό πινακίδα, που έγραφε "Είμαι τεντιμπόης και έριξα γιαούρτι σε γυναίκα"[14] Επίσης, τους έσκισαν τα ρεβέρ των παντελονιών τους. Αυτή ήταν η πρώτη εφαρμογή του προβλεπόμενου μέτρου, το οποίο προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις, ακόμα και ηρωοποίηση των τεντιμπόηδων. Στην ταινία του Γιάννη Δαλιανίδη "Νόμος 4000" παρουσιάζεται μια σκηνή κατά την οποία ένας νεαρός μαθητής (ο ηθοποιός Θάνος Παπαδόπουλος) γιαουρτώνει τον καθηγητή του αλλά συλλαμβάνεται από την αστυνομία και κουρεύεται με την ψιλή. Στη συνέχεια, διαπομπεύεται στους δρόμους, με τον παραπάνω τρόπο.

Η δικτατορία Παπαδόπουλου χρησιμοποίησε επίσης την ψιλή μηχανή στα κεφάλια των χίπηδων, των νέων Ελλήνων - φοιτητών κυρίως - που είχαν μακριά μαλλιά. Με διαταγή του Υπουργού Παιδείας Παπακωνσταντίνου (1968), οι μακρομάλληδες μαθητές θα κουρεύονταν "γουλί"*** και οι μαθήτριες θα έπρεπε να δένουν τα μαλλιά τους με θαλασσιά συνήθως κορδέλα. Επίσης, η αστυνομία έκοβε σύρριζα τα μαλλιά των ιεροδόουλων και πολλών κρατουμένων. Αυτό επεκτάθηκε αργότερα και στους φοιτητές που συλλαμβάνονταν για αντιχουντική δράση και τους διέκοπταν την αναβολή από το στρατό.

Μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο, οι αρχές εφάρμοζαν το κούρεμα αυτό στους εξόριστους αριστερούς στη Μακρόνησο και αλλού, κυρίως για λόγους ταπείνωσης.

Σημειώνεται ότι σε χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Ρωσία το κουρεμένο τελείως κεφάλι είναι "σήμα κατατεθέν" σε φυλακές κυρίως νεαρών ατόμων. Στη Ρωσία μάλιστα εφαρμόζεται και σε τροφίμους ψυχιατρικών ιδρυμάτων.

*) Η εκφραση « [έν χρῶ](#) » σημαίνει κοντα στο δέρμα, συρριζα.

**) Η ψιλή [ενν. μηχανή κουρέματος] για κούρεμα σύρριζα.

***) γουλί = παντζάρι ή κοκκινογουλί, ή τευτλον που είναι σφαιρικό και ατριχο σε αντιθεση με τα καστανα τους αχινοους ή τις ιδικές καρύδες. Το παντζαρι χρησιμοποιείται για χαρακτηρισμο του ερυθματος που παρουσιαζεται στο προσωπο των ντροπαλών ή αυτων που έχουν τσιπα επανω τους. Τουρ. Φρ. Τρουπ γκιμπί = σαν παντζαρι (στην Πολη απαντα η φραση τι αρρρωστος! Αυτος ειναι τρουπ γκιμπι) ειναι μια χαρα ροδαλος και χοντρουλός.

Τρίχες και ίντριγκες

Το DIZIONARIO ETIMOLOGICO ONLINE ετυμολογει το Ιταλικο ρημα intrigare ή intricare Από το ελληνικο τριχα αρχ θριξ, γεν τριχός. Το intrigare σημαίνει διαστρεφω, εξαπατω. Το λεμε ετσι και στα "κουλτουριάρικα" ελληνικα: ιντριγκάρω.

Βλεπουμε εδῶ μια διασυνδεση της τριχας με την απάτη. Πιθανη προελευση αυτου του νοηματος ηταν η περουκα, οι ψευτικες τριχες που εξαπατουσαν τον θεατη που νομιζε τα μαλλια ως αληθινα.

Βλ. φενάκη = περούκα απ' οπου και το ρημα φενακίζω = εξαπατω, κανω ζαβολιές.

Τα φενακη και φενακιζω προερχονται από το ουσιαστικο φέναξ που σημαίνει αυτος που εξαπατα, που κομπώννει, ο κομπογιαννίτης, ο απατεώνας.

Εν. καὶ μὴν ἔμαντὸν μὲν γε, τὴν ποίησιν οἶός εἰμι,
ἐν τοῖσιν ὑστάτοις φράσω, τοῦτον δὲ πρῶτ' ἐλέγξω,
ὡς ἦν ἀλαζῶν καὶ φέναξ, οἷοις τε τοὺς θεατὰς
ἐξηπάτα, μῶρους λαβῶν παρὰ Φρυνίχῳ τραφέντας.

Αναφορές

1

ΤΡΥΦΑΙΝΑ (20)

(3.) Σὺ δὲ ποτέροις πιστεύσειας ἄν, τοῖς ἐκεί-
νης ὄρκοις ἢ τοῖς σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς; ἐπίσκεψαι
γὰρ ἀκριβῶς ὑποβλέψας ποτὲ τοὺς κροτάφους
αὐτῆς, ἔνθα μόνον τὰς αὐτῆς τρίχας ἔχει· τὰ δὲ
ἄλλα **φενάκη** βαθεῖα. παρὰ δὲ τοὺς κροτάφους (5)
ὁπότεν ἀσθενήσῃ τὸ φάρμακον, ᾧ βάπτεται,
ὑπολευκαίνεται τὰ πολλὰ. καίτοι τί τοῦτο; βία-
σαί ποτε καὶ γυμνὴν αὐτὴν ἰδεῖν.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ Ο ΣΑΜΟΣΑΤΕΥΣ - ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ 11.3

2

Ποδαλειρίου υἱὸς διασαπείς τὸν πόδα μέχρι τοῦ (5)
βουβῶνος καὶ σκολήκων ζέσας· ὅτεπερ καὶ
ἐφωράθη φαλακρὸς ὢν, παρέχων τοῖς ἰατροῖς
ἐπιβρέχειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν διὰ τὴν ὀδύνην,
ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδύναντο μὴ οὐχὶ τῆς φενάκης
ἀφηρημένης. (10)

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ Ο ΣΑΜΟΣΑΤΕΥΣ - ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ 59

3

Οδύρεται και κλαίει η Αλεξάνδρα για την συμφορά.
Μα σαν βρεθεί μονάχη της αλλάζει ο καημός της.
Βογκά' φρενιάζει' βρίζει' καταριέται.
Πώς την εγέλασαν! Πώς την **φενάκισαν!**
Πώς επιτέλους έγινε ο σκοπός των!
Το ρήμαξαν το σπίτι των Ασαμωναίων.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ - ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ

4

Εὐ. καὶ μὴν ἐμαντὸν μὲν γε, τὴν ποιήσιν οἶός εἰμι,
ἐν τοῖσιν ὑστάτοις φράσω, τοῦτον δὲ πρῶτ' ἐλέγξω,
ὡς ἦν ἀλαζὼν καὶ φέναζ, οἷοις τε τοὺς θεατὰς
ἐξηπάτα, μώρους λαβὼν παρὰ Φρυνίχῳ τραφέντας.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ - ΒΑΤΡΑΧΟΙ 909

Ξενόγλωσσα

Ολες οι ερμηνεῖες αφορούν την μοναχική κουρά.
Λατινικά tonsura < tonsus μετ. αορ. < tondere < *τεμ = κοπτω , τέμνω> τομος
Ιταλικά tosare, redere
Γαλλικά tonsure
Αγγλικά tonsure

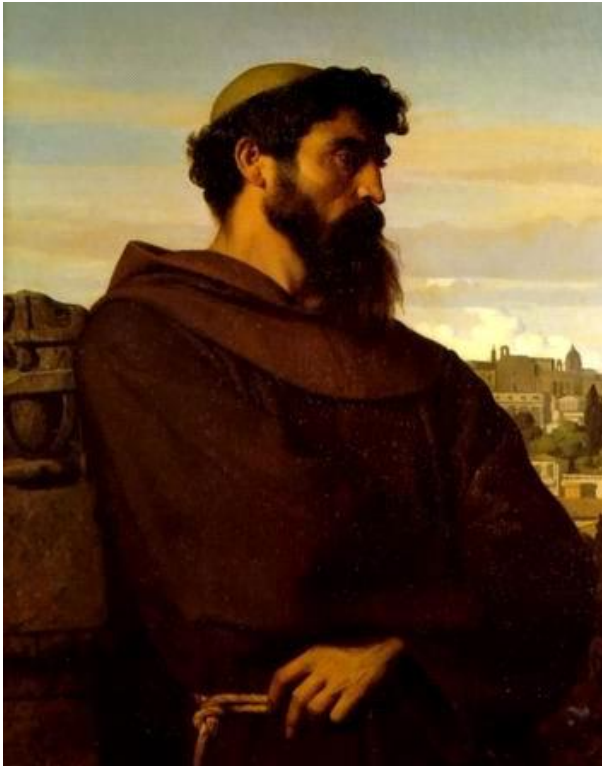
Εικονες

1

Τεντιμπούδες σύλληψη διαπόμπευση 1958

2

The Roman Monk - Cabanel Alexandre

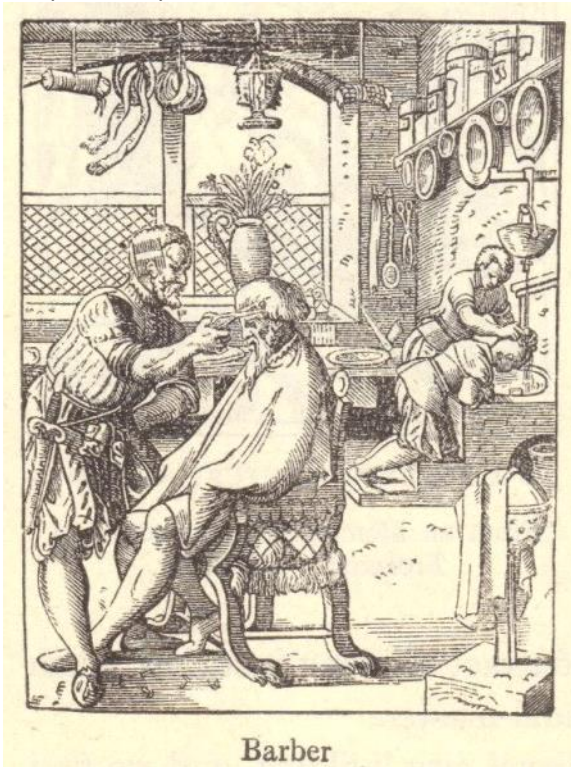
3

Janmot Louis Henri Lacordaire at Sorreze by Anne Francois Louis Janmot

4

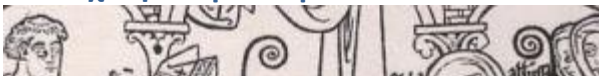
Κομμωτική - Εθελούσια κουρά για αισθητικούς λόγους
Κουρείο του μεσαίωνα

Barber

5

Μοναχική κουρά το μεσαίωνα

Κουρεύς ο Επίσκοπος, ο ποιμήν, με ψαλίδι που κουρευουν τα προβατα αναλαμβάνει να μοναχοποιήσει καποιον χριστιανό.

6

Εξευτελιστικό κούρεμα εβραίων στα Κολαστήρια του Ναζισμού.

7

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τις γαλλίδες που "συναναστρέφονταν" με γερμανούς στρατιώτες, τους ξύριζαν το κεφάλι και τις χλεύαζαν δημοσίως

Αναφορές

Ποινες ανδραποδιστών

εἰ δὲ δούλος ἢ ἀπελεύθερος, τυπόμενος καὶ **κουρευόμενος** χειροκοπέσθω .

9535.24 [32]

Περιγραφή ενταξιακης κουράς αναγνώστου

Καὶ πρῶτον μὲν κατὰ κορυφὴν κείρων

τῆς τρίχας φησίν. εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς· εἶτα κατὰ τὸ μέτωπον, λέγων, εἰ καὶ τοῦ Υἱοῦ· εἶτα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς δεξιόθεν λέγων, εἰ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· εἶτα ἐκ πλαγίων πάλιν ἐκ τῶν ἀριστερῶν, σταυρὸν τελειῶν, καὶ ἐπιφέρει, εἰ πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ. » Πάντες δὲ ἐκάστη ἐπικλήσει τὸ Ἄμην λέγουσιν, ὁμολογοῦντες ἅμα καὶ βεβαιοῦμενοι τὰ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως. Καὶ ἡ μὲν ἀφαίρεισι τῶν τριχῶν τὴν καθιέρωσιν σημαίνει· ὅτι αἱ τρίχες ὄλου τοῦ σώματος ἔξανθήματα, καὶ ἀπαρχὴν Θεῷ προσενεχθῆναι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου σημαίνει· σταυροειδῶς δὲ διὰ τὸν Ἰησοῦν, ὅτι αὐτὸς σαρκωθείς καὶ σταυρωθεὶς ἀγιάζει· ἐπ' ὀνόματι τῆς Τριάδος δὲ, ὅτι οὕτη ἡ δημιουργὸς τῶν ὄλων καὶ τελειοποιὸς, ὁ μόνος Θεός.

Ὅπως ο αναγνώστης υπό του ιεραρχου τελείται - 9533.363 [188]

ἐν χρῶ

μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς σῦνεισι σφίσιν αὐτοῖς. οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἰμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤκοιεν, ὡς δὴ συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλίξενον ἔπεισαν ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.

Ξενοφών -Ελληνικά -1.7.8.4

Η κουρά εν χρω ή τα λυμένα μαλλιά και τα μέλανα ή ρακωδη μιάτια ηταν δειγματα πενθους.

Ὅπως αναφερει και ο Ευριπιδης στους Φοινισσες

Euripides Trag., Phoenissae. {0006.048} close

ἦ ποθαινὸς φίλοις, (320)
ἦ ποθαινὸς Θήβαις.
ὄθεν ἐμάν τε λευκόχροα κείρομαι
δακρυόεσσ' ἀνεῖσα πένθει κόμαν,
ἄπεπλος φαρέων λευκῶν, τέκνον,
δυσόρφναια δ' ἀμφὶ τρύχη τάδε (325)
σκότι' ἀμείβομαι·
ὁ δ' ἐν δόμοισι πρέσβυς ὀμματοστερῆς
ἀπήνας ὀμοπτέρου τᾶς ἀπο-
ζυγείσας δόμων
πόθον ἀμφιδάκρυτον αἰεὶ κατέχων (330)

ὄθεν ἐμάν τε λευκόχροα κείρομαι
δακρυόεσσ' ἀνεῖσα πένθει κόμαν,
ἄπεπλος φαρέων λευκῶν, ὦ τέκνον,
δυσόρφναια δ' ἀμφὶ τρύχη τάδε
σκότι' ἀμείβομαι.

Λοιπόν κόβω τα άσπρα μου μαλλιά και αφήνω τα να πέφτουν μέσα στο πένθος, και στα κλάματα, χωρίς άσπρα ρούχα χαρωπά, γιέ μου, αλλά με τούτα δω τα μαυριδερά κουρέλια.

Μεταφραση Α.Στουγιαννίδης.

Η διά τής κουράς αυτή τιμωρία εννοείται ότι είς ώρισμένες περιπτώσεις, και δή μοιχείας, ήτο γνωστή και εις τούς αρχαίους "Έλληνας, άφου ουτοι το είδος κουράς τής κεφαλής μέχρι του δέρματος εκάλουν **μοιχόν**.

Τό "Ονειροκριτικόν του Αχμέτ υπαινίσσεται τήν κατά την διαπομπευσιν τοιαυτην κουράν. Πβ. «Έάν τις ιδη, ότι έκουρεύσατο τήν κεφαλήν αύτου δι' όλου ... άτίμως θεατριθήσεται και έν πτωχεία, τελευτήσει», (κεφ. 31, σ. 21,1: Drexl).

161.193

Βλ. και Κ. Γαρδικα -Το εγκλημα της μοιχειας εν τω τηςΒυζαντινης Αυτοκρατοριας δικαίω.

Αλλα και στη μεσαιωνικη Ελληνική το ρημα **κουτρολεύω** σημαινει Κάνω μια γυναίκα να κόψει τα μαλλιά της επειδή χήρεψε: (Πικατ. 319). Από το επίθετο κουτρούλης + κατάληξη -εύω.

Αναφορές

1

*Ο τον προσφεύγοντα εις την άγίαν του Θεού Εκκλησίαν. ίδια αυθεντία άποσπάσας, τυπτόμενος και **κουρευόμενος** έξοριζέσθω*

ΡΑΛΛΗ -ΠΟΤΛΗ - ΣΥΝΤΑΓΜΑ 264

2

Ο παρθένω κόρη μιγνύμενος,
ει μὲν εὐπορός ἐστιν ὁ φθορεὺς, τῇ φθαρ-
είσῃ κόρῃ διδότην λίτραν μίαν χρυσοῦ· εἰ δὲ ἐνδεής, τὸ ἥμισυ
τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ· εἰ δὲ παντελῶς ἄπορος, τυπτόμενος καὶ
κουρευόμενος έξοριζέσθω

ΣΤΟ ΙΔΙΟ 202

3

*25 Γυνη μη έχουσα άνδρα τῷ ιδίῳ δούλῳ μιγεῖσα ει μεν μη εχουσα παιδας τοῦτο διαπράξῃται, τυπτέσθω και **κουρευέσθω** και ο τοιούτος δούλος τυπτόμενος και **κουρευόμενος** πιπρασκέσθω και η τιμή αυτου είσκομιζέσθω τῷ δημοσίῳ.*

ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ -ΕΞΑΒΙΒΛΟΣ

4

222

*‘Ο καταλλάκτης <παρα>κεκομμένον νόμισμα ἢ μιλιαρσίον δε-
χόμενος, εἰ οὐκ ἐμφανίσει τοῦτο τῷ ἐπάρχῳ μετὰ καὶ τοῦ κεκτημένου
αὐτοῦ, τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος έξοριζέσθω.*

5

παροιμια

ιδ . Σήμερον ας σε λούσωμεν, αύριον άς σε λούσωμεν, ώς που τον έκούρευσαν.

Παραθετω χαριν της ιστοριας και την ανοητη επεξηγηση των καλογερων

Ένταϋθα ό λόγος λέγει* πρός τον άνθρωπόν φησι, και λέγει.

Ω άνθρωπε, σπούδαξε καλόν ποιήσαι καί μή βραδύνης, διτι ούκ οιδας τί τέξεται ή έπιούσα* και μή εΐπης διτι σήμερον μετανοήσω, αυριον μετανοήσω, αύριον ποιήσω την ελεημοσύνην, καί ελθη ή ωρα ήν οϋ προσδοκάς, καί κενός ύπομείνης εις τό σκότος τό εξώτερον.

Το αληθες νοημα: με τις συνεχεις αναβολες χανουμε τις ευκαιριες .

Νικολαου Πολίτου -Παροιμιαι -Αθωνικη Συλλογή Ρωσικού 9584.97